

Світлана Васильченко

ЛЪВІВЕРПОЛ

Київ · Темпора · 2025

ЗИМА — ЛІТО

I —

Гуркіт мотора — такий же монотонний, як мерехтлива картинка за вікном: якби звук мав кольори, це було б чергування чорного та білого.

Високовольтні лінії стабільно завалені, одна через одну. Неприбрані соняшники нагадують, що лише пів року тому тут було літо. Вирви в землі, може, теж із того часу залишилися. А ні: деякі ще не присипані вчорашнім снігом.

За монотонним гуркотом мотора не одразу чутно вібрацію в наплічнику. Треба було вимкнути — принаймні на цьому відрізку дороги.

— Ну що ти?

— До блокпоста під'їжджаю, потім поговоримо!

— Що ти шепочеш? Не чую.

— Передзвоню!

— Мені ж завтра захищатися! Що там питатимуть?

— То дізналась би вже, якби помінялася датами!

Екран телефона згасає від довгого затискання бічної кнопки та ховається ще глибше в рюкзак.

Ніби за сигналом, інші пасажери теж ховають свої телефони та дістають паспорти.

Автобус знижує швидкість, аж поки не гальмує перед бетонним загородженням із маскувальною сіткою. Відчиняють-ся двері, і хлопець у камуфляжі стає на верхню сходинку.

— Підніміть документи! — він підіймається, роззирається салоном та швидко виходить, кивнувши водієві.

Чорно-біла стрічка за склом знов закрутилася. За поворотом ховається бетонне загородження й прапор, побачений сьогодні вранці. Якщо не рахувати цей, на розвороті паспорта, що лишається в руках.

На першій сторінці, під фотографією — та ж дата, що й на квитку на автобус «Красноармійськ — Донецьк». Хіба що на квитку вже дві тисячі п'ятнадцятий. Навіть зламаний годинник двічі на добу показує правильний час. А перша сторінка паспорта хоч раз на рік покаже день, що зватиметься сьогоднішнім, і додасть до віку ще один рік.

Добре, що існують цифри — конкретні, точні, вони дозволяють не спиратися на якісь там відчуття всередині.

Кілька градусів довготи, кілька кілометрів, випадкових, але точних — і сіра картинка стане «сірою зоною». Де будуть такі ж вулиці таких селищ, такі самі неприбрані торішні соняхи. Не видно тієї межі, де вона почнеться і знову закінчиться — ясно тільки, що ближчає із кожною хвилиною.

Автобус знову зупиняється — тепер десь поміж міст з ознаками життя людей.

Водій виходить і без поспіху дістає з кишені пачку цигарок.

Усі розмови в салоні про те, що треба додому до комендантської, заглушаються залпами. Прямо посеред траси — розвернутий у бік міста «Град».

Щойно останні залпи замовкають, установка звільняє дорогу й вертається до міста. У той бік хвилину тому летіли снаряди.

Водій гасить цигарку та повертається за кермо.

Добре, що у світі існують цифри. Внутрішній годинник спирається на той, що лишився на іншому кінці цієї дороги.

А годинник на стіні автовокзалу «Південний» поспішає. Саме на нього орієнтується місцевий транспорт, саме за ним почнеться комендантська.

Тут не перевели стрілки на зимовий час.

Міський тролейбус везе крізь січневе місто та вечірні сугітки. На алеї з ім'ям російського поета — якась хода з іконами. З вікна не видно, хто на тих іконах, не чути, які молитви наспівують люди, ідучи за чоловіком у рясі, — та їхні святі мають непересічний спосіб донести, що почули. Віддалений гуркіт здригає захмарене небо.

Вулиці, ніби попелом, укриті снігом, змішаним із чорним пилом.

Рекламні щити вицвіли. По інший бік вулиці — колишнє відділення мобільного оператора. Вища сила, якої не побачиш, залишилася без храму.

Порожньо на ганку під вікном зі знайомими завісами.

На поверсі незвично тихо, ніби тепер зимові канікули. Або типова субота. Хоча навіть тиша може бути ще тихішою. Якби не гупання десь на околицях.

Ключ звичним рухом повертається в замку. Що таке пів року проти майже п'яти?

Навіть знайомий запах у кімнаті не вивітрився.

Чашка на столі — чиста, без сліду кави, останньої перед від'їздом.

Методичка українською, дивом знайдена на «Маяку» перед заліком. Треба забрати. Ну і чашку теж, що вже. Тільки хіба це та сама?

Ага, брала і коцнула. Думала: якщо поставить свою, буде непомітно. Поставила на записку синім олівцем для очей... *«When the time comes, move with the season... До понеділка!»* З іншого боку вона дописала: *«Lend your young ear to the sound of day... Цього, або наступного, або того, що слідом».*

Отаке тепер місто: частинку його хтось уже забрав із собою, частина ж залишиться тут. Чекати.

У фейсбуці спливає повідомлення. Гаррі:

«Тебе зараз можна набрати?»

«Зараз сама наберу тебе, якщо інтернет потягне».

Сигнал іде, навіть із відео.

- Добрий день, Чикаго.
- Велика різниця у нас, так?
- Не повіриш, у нас із Леною ще більша.
- То ти вже народилася... чи ще ні?
- Реінкарнувалася. Я немовля. І все, що було, усе, що мала, залишила в минулому житті.
- Ясно, ти як завжди. Давай краще про хороше.
- Ну нарешті.
- Вгадай, хто грінкарту отримав?
- Той, хто забив на диплом?
- *У мене так багато сторін...*
- *Ти просто не розумієш.* Сильно не розходься, я без навушників, а тут кожен скрип чути.
- То й що? Колись разом пісні волали.
- У минулому житті.
- Ну, молодець, що реінкарнувалася. Готова жити це життя?
- Зрозумію, щойно засвою уроки з попереднього.

Остання методичка, яку обіцяла потім віддати на кафедру, взуття, привезене на літо... Чашка — *та й не та*. Більше в напличник не влізе, та й не треба.

Конспекти в тумбочці... хай лежать. Хтось або вчитиметься, або спалить. Квиток на С.К.А.Й., *Liverpool, 25 січня*. З цілісньою лінією контролю. Ще кілька днів — і йому вже буде рік.

Забирати чи ні?

Ще можна встигнути до комендантської, якщо йти трішки швидше.

Ключ звичним рухом повертається в замку та ховається в глибині кишені. Наступного разу він цьому отвору вже, певно, не пасуватиме.

Вулиця повільно підіймається вгору. Коли вже старий шлях закритий, треба йти в обхід.

Дзвони катедрального собору сповіщають, що вже поруч. Хоча й крізь надвечірній туман цю арку знайти буде неважко.

Казав же хтось, оті четверо — поза часом. Людським, земним, зимовим. Живі навіть у статуй, пофарбованій під бронзу. Навіть якщо джінгл цього закладу, «*Hard Day's Night*», уже не сповістить про *happy hours*.

І в підвальному барі не лунатиме найкраща в місті жива музика.

Попри надвечірній туман, вогонь від запальнички швидко перекидається на куточок квитка. Вітер змішує попіл зі снігом та чорним пилом.

Святий Іван, Павло, Георгій та... який наш аналог Рінго?

Дзвони собору навпроти відгукуються.

Храм прийняв пожертву.

Є такі пам'ятники, що продовжують жити в злитку. Звісно, це не про пам'ятник під аркою, що сховається, ледь звернеш вниз по вулиці — а про той, що продовжується в кожному виступі бруківки, покладеної якраз перед «Євро», у будинку та офісному центрі, на якому ще висить пошарпаний банер про оренду.

Це життя, що завмерло від погляду Медузи. Чи дихання Везувію.

Воно стікає вниз по вулиці, оминає стелу з назвою міста — як пам'ятник собі, біжить асфальтованою трасою та кам'яними будівлями, воно набуло форми набережної над річкою — спіймане в моменті, ніби було таким завжди. Порожній салон автобуса — як зазвичай у суботу ввечері — везе далі на екскурсію Помпеями.

Як гаджети в руках сучасних туристів, так залишки блокпостів на дорозі сигналізують про плин часу. Залишки — ніби ко-
титися назад вже нічого не заважає.

До самої точки відліку, із якої починалася решта життя.

І де заново розумієш поняття «мертва тиша». Бо просто «тиша» була в Донецьку. А до цього вулканічного попелу, за
кількадесят кілометрів, ще не дістався пензлик археологів.

Але вулкан заснув уже давно, тому ввечері вже темно,
а в будинку — холодно.

Хрещений десь мав залишити вказівки, що робити... Ось
вони, лежать на столі на кухні.

Підпалити стос паперу, що лежить біля пічки. Коли роз-
гориться — кинути кілька дров. І вже як піде тепло — всипа-
ти вугілля.

Ось ще якісь вказівки. Дістати з холодильника тісто та по-
ставити в духовку. У шафці — пачка сухого крему, який треба
заварити. Може, від електричної пічки теж піде якесь тепло.

У порожньому будинку завжди всі різкі звуки простіше ва-
лити на кота. Але щось його не видно ще...

Треба таки змінити рингтон.

— Ти де? — голос Старого спокійний, але чутно, яких зу-
силь йому це коштує.

— На кухні, намагаюся не впустити телефона у тісто для
печива.

Він уже потроху сковзає між щокою та плечем.

— Чого не телефонуєш?

— Бо в тебе поїзд. А ти чого?

— Бо думав, що ти ще на блокпосту. Чи взагалі ще не сіла.
Не знати, що гірше. Тетяна Борисівна залишилася. Автобус
не пропустили. Уже сьогодні ніхто не проїде.

— Ну як захистилася — одразу на автовокзал.

— А туди як? Встигла?

— Так...

— Але...

— Ще довелося зшивати дипломну...

— Але...

— Та черги були на ксерокопії...

— Але...

— Та нормально все, встигла. Година ж різниці іще, пам'ятаєш?

— Але...

— Ну могла не встигнути, так. В автобусі хтось чутку пустив, що сьогодні взагалі не пропускатимуть... Але я б іншого дня поїхала, домовилася, помінялася, викрутилася б...

Якби ще й помінявся хтось...

— Досі вважаєш, що не варто було заночувати в Красіку?

— І в день народження прокидатися самій у гуртожитку, так?

— Я сьогодні тільки виїхав.

— І слухати оці твої настанови, як завжди... Ти тільки Хрещеному не розповідай оце все, добре?

— Та я його сьогодні ще не бачив. Зустрінемося вже на вокзалі. Зараз би могли з тобою разом їхати. Як ти й хотіла, одразу після диплома...

— ...коли весь Донецьк ще лишався в Донецьку. Твій роутер з кімнати я, до речі, забрала.

Тепер зв'язок із реальністю зовсім втрачений.

— Дякую, Мала. Слухай... не сумуй там.

Червоний ліхтарик духовки згасає, даючи сигнал, що вона вже нагрілася і можна ставити тісто. А важкий гуп за вікном — це повернувся Кевін.

Хрещений знає, що вказівки, де брати корм, не потрібні людині, яка робила в цьому домі єдине — годувала kota. Та прихильність малого і з роками підгодувати не вдалося.

— II

Серпневі вулиці напівпорожні. Ніхто не хоче залишатися серед розпечених скляних замків, від яких не рятують навіть

фонтани. Здається, що в місті — самі студенти, яким просто дітися більше нема куди від розкладу вступних іспитів.

Та й саме студмістечко не таке залюднене, як зазвичай.

— Жодного виступу до кінця місяця, ну що за сезон, — Лена підіймається назовні з підвального приміщення, отримавши підтвердження, чому на вході до «Ліверпуля» — жодної афіші. Якщо не рахувати якоїсь тематичної костюмованої вечірки.

— Цікаво, як у цих чотирьох було з концертами влітку?

— Як побачиш Пола чи Рінго, спитай.

— У мене до Джона багато запитань. Років за сто поставлю їх особисто, — Лена тягнеться до сумки по другу банку кавового енергетика.

— Якщо питимеш стільки кави, до дві тисячі сто тринадцятого не дотягнеш.

— Ну... усе в житті доводиться обирати. *You can not have it all*, так? Пішли по твоє печиво, щоб завтра вже нікуди не ходила. Щоб одразу на іспит.

— Його тут не буває вже в цей час. І я не буду ламати систему, яка працює.

— Ага, встати на годину раніше, щоб, однак, повернутися сюди. Хочеш, я з тобою шоколадом поділюся?

— Залиш собі, тобі ще з вахтою домовлятися про ночівлю.

— Та треба було придумати, як зберегти пропуск... Дожила-ся, про власну кімнату домовлятися доводиться.

— То як воно — жити самій, ще й після чотирьох років гуртожитку?

— Самій — класно. Їздити на пари — таке... На іспити так узагалі.

— У твоєму районі є аеропорт. І колись не їздитимеш, а літатимеш.

— То це всі, крім мене, відлетіли кудись? Де всі люди? Окрім цих.

У дзеркалі на стіні навпроти, одразу під аркою, відображається відлита «четвірка», пофарбована під бронзу, виставлена

на постаменті біля стіни з британським прапором та червоною телефонною будкою. На фоні цих чотирьох у дзеркало задивляються дві дівчини, років по двадцять. Одна старша на пів року, та по ній цього не скажеш. Особливо коли поруч Лена, ще й коли стане отак, що одразу десь на голову вища. Та багато хто здаватиметься вищим, коли ти зі своїм зростом легко загубишся серед семикласників.

— Хто у відпустці, хто зі шпаргалками... Тут Старий дзвонив, поки я тебе чекала. Приніс якісь методички з англійської. Типу там більшість тестів, що завтра будуть.

Завжди цей Ленин погляд, при кожній згадці про Старого. Усі чотири роки, доки жили з нею в одній кімнаті, це прізвисько викликало в Лени відразу сильнішу за будильник на першу пару. Та будильник хоча б можна ігнорувати, вимкнувши, і ніхто не проконтролює. А в сусідки є набридливий родич, від якого нікуди не подінешся.

— Скажи йому, що пішла на концерт, — пропонує так незворушно, наче завтрашній день не визначить усі подальші роки.

— А насправді куди ми тепер?

— Якщо й справді готуватися зібралася, то до Гаррі. Він уже, мабуть, накатав шпори.

— Якщо ми зараз поїдемо до твого так званого Гаррі, де б він не жив, не встигнемо до комендантської. І вахта нас не пропустить. І не ти ночуватимеш у мене, а я в тебе.

— Ну... живе він не те щоб дуже далеко. Але як хочеш. Мені більше шоколаду залишиться. Або йди Старого свого зустрічай.

— Чого його зустрічати. Дорогу до кімнати через стінку знає.

— Такий розумник, — завжди цей вираз на обличчі Лени, коли випадає нагода перебити Старому кісточки. — Аж на цілих два курси старший та мудріший братик... Й ока з Поліни не спускає!

— Звісно, Мала ж така незграба... І брат він мені не рідний, а «хрещений».

— То він тебе незграбою називав?! — щоки Лени набувають кольору телефонної будки, об яку вона спирається спиною.

— Ні, я — Мала, і ніяк інакше. Але мені завжди звучить як *незграба* та всі синоніми до цього.

— Від тебе я теж майже не чула, щоб ти його називала на ім'я.

— Так уже повелося: називаємо одне одного так, як нас мій Хрещений називає. Він класний. Дорослий, який не намагається ним бути. Тому в дорослого грається його син.

— То треба було з батьками до Криму їхати, вступала б там зараз, і Старий уже відчепився б.

— Лен, ми обидві знаємо, що сама я там не вступаю... — чим далі, тим більше запитань, від яких хочеться сховатися у цій телефонній буді й ніколи звідси не виходити. Байдуже, що зараз ціле місто порожне: уже за місяць скляні замки охолонуть, і ті, хто мав змогу їх покинути, матимуть змогу повернутися.

— Не така ти вже й дурна, — чутно трохи приглушений голос Лени.

— Я не перевірятиму.

— То пішла б до батька працювати. Бакалавра маєш.

— Сказав, *спочатку відучися, далі — роби, що хочеш*. Тоді й переберуся до них. Хоч і не знаю, де там себе подіти насправді. Прив'язати себе до якогось місця, перший час робити щось — те, що скажуть, бо сама поки не знаєш, що... А потім — бо звикла. Це ж не вершина мрій, так?

— Оце все поки — теж. Ти не в Криму, а в палючому Донецьку. Зі мною. Старий штурмує підручниками. І до Гаррі по шпори не хочеш...

Ох, була б це часопросторова машина, а не телефонна буда...

— Лен, чому твій однокласник бісить мене більше, ніж тебе?

— А чого мене так бісить твій хрещений брат?

— Бо він зазіхає на твою територію.

— Отож не дає дитині свободи, — Лена простягає руки крізь дверцята й витягає назовні, бо вже занудилася. На порожню серпневу вулицю, яка веде всюди й нікуди водночас. — Так само й Гаррі — на твою. Бо може стати й твоїм одnogрупником.

— Та не зовсім, — спроба опору лишається марною. — Бо у вступних списках на бакалаврів він був двадцятим. Останнім на бюджетне місце. І я вашою одnogрупницею так і не стала. І нагадай нарешті, чому він Гаррі? Має ж бути в цієї людини якийсь ім'я?

— От піді сама й спитай, — вона вже наполегливо підштовхує у спину.

— Та я його в обличчя ні разу не бачила, і перше, що питаю його, — це «Чому ти звешся Гаррі?».

— Перевіримо, що відповість. Якщо не історію про шкільну поїздку в Європу з хокейним клубом...

— Ясно, ще й версій може бути багато... Стій, — нарешті вдається зустрітися із нею обличчям. — То куди ми зараз?

— Слухай, — Лена закидає голову, виливаючи в себе рештки енергетика, і зминає банку так, що скрегіт відбивається від кожної стіни порожнього міста. — Згадала я місце, де зараз точно не так спекотно.

— О, ні... Ти знову хочеш поставити мене на ковзани?

— Ну так ти й ще жодного разу не погодилася. Може, це взагалі остання нагода.

— Чого? Якщо іспити складемо, то за якихось півтора року це все закінчиться, і все, вільні птахи...

— Ото наївна дитина... Пол, я подивлюся на тебе за півтора року. Лови останні моменти щастя.

— А якщо не вступимо, Лен, то не матимемо й цих півтора року...

ЗМІСТ

Що слухати, поки читаєш	5
<i>Hard Day's Night</i>	
Зима — Літо	7
<i>Tomorrow Never Knows</i>	
Весна — Осінь	35
<i>Let It Be</i>	
Літо — Зима	164
<i>The Long and Winding Road</i>	
Осінь — Весна	240
<i>Післямова</i>	
Або передмова, якщо читаєте книжки з кінця	291
Коментарі артистів	293